
Y CYNGOR, 19.09.13

Yn bresennol: Y Cynghorydd Huw Edwards (Cadeirydd);
Y Cynghorydd Dewi Owen (Is-gadeirydd).

Y Cynghorwyr: Craig ab Iago, Stephen Churchman, Endaf Cooke, Anwen Davies, Lesley Day, Eddie Dogan, Gwynfor Edwards, Dyfed Edwards, Elwyn Edwards, Thomas Ellis, Alan Jones Evans, Aled Evans, Jean Forsyth, Gweno Glyn, Simon Glyn, Gwen Griffith, Selwyn Griffiths, Alwyn Gruffydd, Sian Gwenllian, Annwen Hughes, Louise Hughes, Jason Humphreys, Peredur Jenkins, Anne Lloyd Jones, Brian Jones, Charles W. Jones, Dyfrig Jones, Elin Walker Jones, Eric Merfyn Jones, John Wynn Jones, Linda Wyn Jones, Sion Wyn Jones, Eryl Jones-Williams, Beth Lawton, Dilwyn Lloyd, June Marshall, Dafydd Meurig, Dilwyn Morgan, Linda Morgan, Michael Sol Owen, W. Roy Owen, William Tudor Owen, Peter Read, Caerwyn Roberts, John Pugh Roberts, Liz Saville Roberts, W. Gareth Roberts, Mair Rowlands, Angela Russell, Dyfrig Siencyn, Gareth Thomas, Ioan Thomas, Paul Thomas, Ann Williams, Eirwyn Williams, Elfed Williams, Gethin Glyn Williams, Hefin Williams, John Wyn Williams, Owain Williams, R.H. Wyn Williams a Mandy Williams-Davies.

Hefyd yn bresennol: Harry Thomas (Prif Weithredwr), Iwan Trefor Jones a Dilwyn Williams (Cyfarwyddwyr Corfforaethol), Morwena Edwards (Cyfarwyddwr Corfforaethol / Cyfarwyddwr Statudol / Pennaeth Gwasanaethau Cymdeithasol, Tai a Hamdden), Dilys Phillips (Swyddog Monitro / Pennaeth Democratiaeth a Chyfreithiol), Dafydd Edwards (Pennaeth Cyllid), Geraint George (Pennaeth Strategol a Gwella), Aled Davies (Pennaeth Rheoleiddio), Arwel Ellis Jones (Uwch Reolwr Gwasanaeth Comisiynu Corfforaethol), Iwan Evans (Rheolwr Gwasanaethau Cyfreithiol), Nia Elis-Williams (Uwch Reolwr Busnes / Cefnogaeth Weithredol), Hawis Jones (Rheolwr Gwella Perfformiad ac Effeithlonrwydd) ac Eirian Roberts (Swyddog Cefnogi Aelodau a Chraffu).

Ymddiheuriadau: Y Cynghorwyr Trevor Edwards, John Brynmor Hughes, Llywarch Bowen Jones, Mike Stevens, Gruffydd Williams a Robert J. Wright.

Agorwyd y cyfarfod gyda gweddi gan y Cynghorydd Selwyn Griffiths.

1. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion Cyfarfod Blynnyddol y Cyngor a gynhaliwyd ar 2 Mai, 2013 fel rhai cywir, yn amodol ar gynnwys yr ychwanegiadau a ganlyn o dan eitem 9 – Cefnogaeth i Aelodau:-

- Nodi bod aelod wedi gofyn am sicrwydd na fydd yr aelodau hynny sydd ddim yn arddel cyfeiriad e-bost y Cyngor yn cael eu hamddifadu o wybodaeth.
- Nodi bod aelod wedi datgan, er yn cydnabod mai unwaith y gall aelod siarad ar gynnig, y dylai bod ganddo ef / hi yr hawl i ofyn cwestiwn yn ychwanegol i hynny.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

- Datganodd y Cynghorydd Dyfrig Jones fuddiant personol yn eitem 14 ar y rhaglen – Rhybudd o Gynnig yn galw am Brifysgol Feddygol yng Ngogledd Cymru – oherwydd ei fod yn cael ei gyflogi gan y Brifysgol ym Mangor.

'Roedd yr aelod o'r farn ei fod yn fuddiant oedd yn rhagfarnu a gadawodd y cyfarfod yn ystod y drafodaeth ar yr eitem.

- ii) Datganodd y Cyngorydd Mair Rowlands fuddiant personol yn eitem 14 ar y rhaglen – Rhybudd o Gynnig yn galw am Brifysgol Feddygol yng Ngogledd Cymru – oherwydd ei bod yn gweithio i Brifysgol Bangor.

'Roedd yr aelod o'r farn nad oedd yn fuddiant oedd yn rhagfarnu a chymerodd ran lawn yn y drafodaeth ar yr eitem.

- ii) Datganodd y Cyngorydd Elin Walker Jones fuddiant personol yn eitem 14 ar y rhaglen – Rhybudd o Gynnig yn galw am Brifysgol Feddygol yng Ngogledd Cymru – oherwydd ei bod yn cael ei chyflogi gan Fwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr a hefyd gan Brifysgol Bangor.

'Roedd yr aelod o'r farn ei fod yn fuddiant oedd yn rhagfarnu a gadawodd y cyfarfod yn ystod y drafodaeth ar yr eitem.

3. CYHOEDDIADAU'R CADEIRYDD

- i) Cydymdeimlwyd â'r canlynol:-

Y Cyngorydd Gwen Griffith ar farwolaeth ei mam, oedd hefyd yn fam-yng-nghyfraith i'r Cyngorydd Brian Jones.

Y Cyngorydd Anne Lloyd Jones ar farwolaeth ei mam-yng-nghyfraith.

Y Cyngorydd Trevor Edwards ar farwolaeth ei fam-yng-nghyfraith.

Nodwyd hefyd bod y Cyngor yn dymuno cofio am eraill o fewn cymunedau'r sir oedd wedi colli anwyliaid yn ddiweddar.

Safodd y Cyngor fel arwydd o barch.

- ii) Croeso'n ôl

Croesawyd y Cyngorydd Alwyn Gruffydd yn ôl yn dilyn ei anhwylder diweddar.

- iii) Llongyfarchiadau

I bawb o Wynedd a fu'n llwyddiannus yn Eisteddfod yr Urdd a'r Eisteddfod Genedlaethol yn ddiweddar, yn enwedig Ifor ap Glyn, enillydd y Goron yn Eisteddfod Dinbych a Bet Jones, enillydd y Fedal Lenyddiaeth.

- iv) Cyffredinol

Diolchwyd i'r bobl hynny sy'n gwneud gwaith gwirfoddol ac yn codi arian at amrywiol achosion da o fewn y sir.

Nodwyd bod dyfodiad y ras beics enwog '*Tour of Britain*' i Lanberis y diwrnod cynt wedi bod yn binacl i weithgareddau Gwynedd ac edrychid ymlaen at weld y ras yn dychwelyd i Wynedd yn y dyfodol.

Ar wahoddiad y Cadeirydd, nododd y Cynghorydd Paul Thomas, Aelod Cabinet Gwynedd iach fod pob aelod wedi derbyn bathodyn pin bychan gyda'r logo 'Byw'n Iach' arno. Eglurodd y dyluniwyd y logo hwn er mwyn hyrwyddo gweledigaeth y Cyngor i annog pobl i wneud dewisiadau ffordd o fyw iach ac y byddai'n cael ei gynnig i fudiadau neu fusnesau yn y sir sy'n cyfrannu mewn rhyw ffordd neu'i gilydd at y weledigaeth honno.

Ar wahoddiad y Cadeirydd, cyflwynodd y Cynghorydd Sian Gwenllian, Dirprwy Arweinydd ac Aelod Cabinet Addysg adroddiad byr ar ganlyniadau arolwg diweddar Estyn o wasanaethau addysg y Cyngor. Nododd:-

- Yn dilyn yr Arolygiad ar Ansawdd Gwasanaethau Addysg Awdurdod Lleol Gwynedd i blant a phobl ifanc yn ystod Mawrth 2013, dyfarnwyd bod perfformiad cyfredol yr Awdurdod a'r rhagolygon gwella yn 'ddigonol'.
- Bod y Cabinet wedi derbyn a chadarnhau'r Cynllun Gweithredu Ôl-Arolwg oedd yn ymateb i 6 argymhelliad yn ymwneud â diogelu, ansawdd, rheoli perfformiad ac ad-drefnu.
- Bod y cynllun yn rhan o waith ehangach y Cyngor i godi safonau ac yn flaenoriaeth oedd wedi'i gynnwys yn y Cynllun Strategol.
- Bod y gwaith caled yn dechrau dwyn ffrwyth. 'Roedd dadansoddiad cychwynnol o ganlyniadau TGAU eleni yn dangos cynnydd o 3% yn y mesurydd allweddol a ddefnyddir gan Estyn, sef y TL2+, a hynny ar draws Gwynedd. Hefyd, 'roedd ysgol uwchradd yn y sir wedi dod allan o fesurau arbennig ac 'roedd lefelau absenoldeb wedi gostwng 1.3%, gan roi Gwynedd yn ail orau drwy Gymru o ran y ganran o blant sy'n mynychu ysgol.
- Er hynny, 'roedd yna lawer iawn o waith i'w wneud o hyd a rôl y Cabinet a'r Pwyllgor Craffu Gwasanaethau oedd parhau i fynnu bod y Cyngor yn symud ymlaen ac yn cynyddu cyflymder y newid yma ac yn codi ei uchelgais er budd pob plentyn a pherson ifanc yn y sir. 'Roedd gan aelodau lleol rôl allweddol yn hyn hefyd fel llywodraethwyr ysgolion ac 'roedd yn nod ganddi gryfhau'r gefnogaeth a roddir i aelodau, fel llywodraethwyr, er mwyn gwella eu sgiliau yn y maes.
- Er bod llawer o gynnwys Adroddiad Hill ar Sicrhau Gwell Gwasanaethau Addysg yng Nghymru i'w groesawu'n fawr, 'roedd perygl ynddo o fynd i gors y ddatl ynglŷn â newid strwythurol unwaith eto, ac 'roedd hynny'n siomedig iawn.

I gloi, nododd y Dirprwy Arweinydd ac Aelod Cabinet Addysg y byddai'n croesawu sylwadau'r aelodau dros yr wythnosau nesaf.

Mynegwyd anfodlonrwydd gan rai aelodau bod raid iddynt ymateb yn breifat i ddatganiad cyhoeddus.

Eglurodd y Cadeirydd mai cyflwyniad er gwybodaeth oedd hwn o dan Gyhoeddiadau'r Cadeirydd a bod croeso i'r aelodau siarad gyda'r Aelod Cabinet ar ôl y Cyngor.

4. CWESTIYNAU

Cwestiwn gan y Cynghorydd Louise Hughes

"Mae'r tywydd hyfryd yr haf hwn wedi golygu bod degau o filoedd o bobl wedi ymweld yn ystod y gwyliau (cynnydd o 20% ar ffigurau'r llynedd) a rhoddodd hyn hwb yr oedd ei wir angen i'r economi. Fodd bynnag, wedi derbyn e-bost gan aelod o'r cyhoedd yn cwyno ynglŷn â wardeiniaid parcio gor-eiddgar, hoffwn gael eglurhad pam bod dros 50 o docynnau parcio wedi'u rhoi yn ymyl yr Wyddfa yn ystod penwythnos y Gŵyl Banc? Os ydym yn dymuno i bobl ddychwelyd i'r ardal, ai dyma'r ffordd iawn i fynd ynghylch hynny?"

Ateb gan y Cyngorydd W.Gareth Roberts, Aelod Cabinet Amgylchedd

“Mae ffyrdd prifwythiennol (A498 ac A4086) yn gysylltiadau trafndiaeth pwysig drwy ran Ogleddol Parc Cenedlaethol Eryri.

Yn hanesyddol, yn ystod misoedd yr haf ac yn benodol ar benwythnosau Gŵyl y Banc, mae traffig trwm ar y ffyrdd dan sylw. Ffactor sy'n cyfrannu'n sylweddol at hyn yw cerbydau sydd wedi'u parcio sy'n arwain at amrywiol broblemau traffig a diogelwch ar y ffyrdd sy'n effeithio ar ddefnyddwyr ffyrdd bregus, traffig trwodd a'r gwasanaethau brys. O ganlyniad i'r problemau sylweddol a achosir ac fel rhan o'r gwaith partneriaeth rhwng Cyngorau Gwynedd a Chonwy ac Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, mabwysiadwyd Gorchymyn Clirffordd a Thraffig mewn ymgais i oresgyn y pryderon diogelwch a llif traffig y sonnir amdanynt. Er nad yw'n boblogaidd efo pawb, mae'r Gorchymyn wedi bod yn llwyddiannus wrth gyflawni'r amcanion.

Mae'r problemau sydd wedi'u hamlinellu yn bennaf yn ganlyniad uniongyrchol i gerbydau yn parcio ar y ffordd ac ar ymyl y ffordd yn groes i'r Gorchymyn Clirffordd a/neu gyfyngiadau parcio sydd wedi'u hysbysu'n glir yn unol â'r Gorchymynion penodol.

Gallaf gadarnhau fod un Swyddog Gorfodaeth Parcio Sifil wedi patrolio'r ardal ar wahanol gyfnodau ar y tri diwrnod dros benwythnos Gŵyl y Banc. Dyma'r drefn arferol yng nghyswllt y problemau parcio a thraffig a wynebwr yn y lleoliad hwn yn ystod y cyfnod gwyliau.

O ystyried y materion a godwyd gan yr achwynwr a'i farn ynghylch gorfodaeth yn yr ardal dan sylw, awgrymaf fod camau gorfodi'r Cyngor o dan y Canllawiau Gorfodaeth Parcio yn deg ac yn gymesur o ystyried y risgiau a achosir gan barcio diofal.

Mae Gŵyl y Banc yn amser prysur iawn, ond meddyliwch mewn difri' am y safle yma a llawer i safle arall. 50 o geir wedi parcio yma. Lôn gul, waliau cerrig bob ochr. Bysus o Feddgelert a Betws y Coed yn ôl a blaen i Lanberis. Ceir wedi parcio un ochr, dim lle i ddau gar basio'i gilydd. Dau yn dod wyneb yn wyneb. Tagfa. Damwain ar Yr Wyddfa. Ambiwllans yn trio cyrraedd yno. Hogiau'r Tîm Achub yn trio cyrraedd yno tra bo'r bobl yma'n anhapus eu bod wedi cael tocyn. Mae yna arwyddion hollol glir yma. Maent yno am reswm, a phan mae'n brysur fel hyn ar Wyl Banc, mae'r rheswm yn fwy fyth. 'Rwy'n cefnogi'r hyn sy'n digwydd yma. Mae hyn yn rhywbeth sydd wedi ei gytuno rhwng y Cyngor yma, Conwy a'r Parc Cenedlaethol o ran anghenion y safle yma oherwydd y problemau sydd wedi'u hachosi yn y blynyddoedd a fu. Os yw'r 50 yma'n anhapus, meddyliwch beth petai yna giw o filltir bob ffordd yn methu mynd trwodd oherwydd bod y lle wedi cau. Meddyliwch anhapus fyddai'r rheini yn eu tro. Ni chredaf fod yna ennill yn hwn. Credaf fod y lle ei hun yn dweud ei bod yn afresymol i chi barcio ar ochr y lôn.”

Cwestiwn atodol gan y Cyngorydd Louise Hughes

“O ystyried bod ein heconomi'n dibynnu'n helaeth ar ymwelwyr, a chan nad yw'r trefniadau parcio presennol yn gallu ymdopi gyda nifer uchel o ymwelwyr mewn cerbydau i'n prif gyrchfannau ymwelwyr, a fydd yr Adran Briffyrdd yn edrych ar ffyrdd o wella diogelwch y ffordd heb amharu ar y profiad i'r ymwelydd?”

Ateb gan y Cyngorydd W.Gareth Roberts, Aelod Cabinet Amgylchedd

“Mae hyn yn rhywbeth y gallaf fynd i'r grŵp sy'n ymwneud â'r ardal yma i'w ystyried ar bob cyfri'.”

5(A) CYFLWYNIAD GAN YR AELOD CABINET ADNODDAU

Derbyniwyd cyflwyniad llafar gan y Cynghorydd Peredur Jenkins, Aelod Cabinet Adnoddau, ar y swyddogaethau penodol y mae'n gyfrifol amdanynt. Eglurodd fod yna 4 elfen i'r gwaith, sef strategol, cyllidol, trawsffurfio'r Cyngor ac adnoddau dynol, ac ymhelaethodd ar bob un ohonynt yn eu tro.

Yna rhoddwyd cyfle i'r aelodau ofyn cwestiynau neu gynnig sylwadau. Atebodd yr Aelod Cabinet Adnoddau yn briodol i fwyafrif y cwestiynau, ond cytunodd i ddod yn ôl at yr aelodau yng nghyswllt y cwestiynau isod, gan nad oedd yr wybodaeth benodol wrth law ganddo:-

- A fydd y cyrsiau hyfforddiant iechyd a diogelwch yn orfodol i athrawon ac yn benodol y staff hynny sy'n goruchwylio plant yn ystod amser cinio ac amser egwyl?
- Faint o swyddogion iechyd a diogelwch sy'n cael eu cyflogi gan y Cyngor?

Gofynnwyd hefyd pwy yw pennaeth swyddfeydd Penarlâg yn Nolgellau a pham nad yw'r cloeon diogelwch ar y drysau wedi eu newid ers rhai misoedd. Nodwyd mai cwestiwn i'r Aelod Cabinet Gofal Cwsmer oedd hwn.

Diolchwyd i'r Aelod Cabinet Adnoddau am ei gyflwyniad.

5(B) SICRHAU GWASANAETHAU CYNALIADWY MEWN CYFNOD ANODD

Cyflwynodd y Cynghorydd Peredur Jenkins, Aelod Cabinet Adnoddau ei adroddiad i Gabinet 16 Gorffennaf, 2013 yn argymhell, yn wyneb y newid sylweddol yn yr hinsawdd ariannol, y dylid ail ymweld â'r Cynllun Asedau i weld a oes cyfleoedd yn y fan honno i leihau galwadau ariannol ar y Cyngor gan hefyd ail ymweld â'r Cynllun Strategol er mwyn adnabod pa gynlluniau sydd yn hollol angenrheidiol eu cyflawni a pha rai y gellir eu hail ystyried. Eglurodd fod y Cabinet yn argymhell rhoi'r mater gerbron y Cyngor llawn gan mai'r Cyngor sy'n berchen ar y cynlluniau hyn. Yna diolchodd i staff ymroddgar yr adrannau am eu cefnogaeth gan bwysleisio eu bod yn cyflawni gwaith clodwiw ar ran trigolion Gwynedd.

Yna rhoddwyd cyfle i'r aelodau ofyn cwestiynau neu gynnig sylwadau. Yn ystod y drafodaeth, amlygwyd y prif faterion a ganlyn:-

- Mynegwyd gobaith y byddai'r holl aelodau'n cyfarfod yn ddigon aml i fynd drwy'r cynlluniau hyn mewn manylder a gofynnwyd am wybodaeth ar bapur yn nodi faint o bobl sy'n gweithio yn y gwahanol adrannau a beth yw eu swyddogaethau a'u graddfeydd cyflog. Mewn ymateb, cadarnhaodd yr Aelod Cabinet Adnoddau y byddai yna ymgynghori eang gyda'r holl aelodau ac erfyniodd ar bob un ohonynt i ddod i'r seminarau fyddai'n cael eu trefnu gan fod eu cyfraniad yn hollol angenrheidiol a phwysig. O safbwynt cyflogau, nododd fod y cyfansymiau yn cael eu cyhoeddi yn y Llawlyfr Ariannol Blyneddol ac nad oedd am ail-gychwyn trefn o gyhoeddi cyflog pob un o'r 7,000 o staff y Cyngor.
- Awgrymwyd, er na ddymunid gweld unrhyw doriadau mewn gwasanaethau, bod lle i roi gwarchodaeth i'r gwasanaethau cymdeithasol ac addysg. Dylid sicrhau hefyd nad yw unrhyw doriadau yn effeithio ar bobl a bod y mwyaf bregus o fewn cymdeithas yn cael eu hamddiffyn. 'Roedd hefyd yn bwysig bod unrhyw doriadau yn cael eu gwneud mewn ffordd gytbwys sy'n diogelu cymaint â phosib' ar y gwasanaeth. Rhaid ystyried a yw'r gwasanaeth yn ychwanegu gwerth i'r trigolion,

ai dyma'r gwasanaeth mae'r trigolion yn dymuno ei gael ac a yw'r Cyngor yn darparu'r gwasanaeth hwnnw am resymau hanesyddol yn unig?

- Mewn ymateb i ymholiad am ddefnyddio reserfau'r Cyngor i leihau'r baich ar y Dreth Gyngor y flwyddyn nesaf, atebodd yr Aelod Cabinet Adnoddau fod reserfau'r Cyngor wedi eu clustnodi at ddibenion penodol a bod y sefyllfa'n cael ei adolygu'n gyson. Pwysleisiodd hefyd mai unwaith yn unig y gellid defnyddio'r balansau ac nad oedd strategaeth o'r fath yn cyfarch y broblem yn y blynyddoedd olynol. Gan hynny, 'roedd yn rhaid cynllunio yn ofalus dros gyfnod o amser a dyna oedd strategaeth ariannol y Cyngor hwn.
- Mynegwyd pryder ynglŷn â goblygiadau setliad gwael i gefn gwlad Gwynedd a galwyd am ddwyn rhagor o bwysau ar Lywodraeth Cymru gan esbonio i'r gwleidyddion yng Nghaerdydd beth mae toriad mor enfawr yn y grant yn ei olygu i sir wledig a gwasgaredig fel Gwynedd. Mewn ymateb, nododd yr Aelod Cabinet Adnoddau fod yr Arweinydd, y Cabinet, y Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwyr Corfforaethol yn lobïo gweinidogion y Llywodraeth yn rheolaidd ar y pwnc yma a hefyd y broblem wledig lle mae cyflawni gwasanaethau yn llawer drutach ymhob maes. Nododd ymhellach ei fod yn trefnu cyfarfod gyda'r aelodau cynulliad sy'n dod o Wynedd i'w haddysgu ynglŷn â phroblemau cyllidol y Cyngor hwn a gobeithid gallu dylanwadu ar y Gweinidog Llywodraeth Leol a Busnes y Llywodraeth.
- Gofynnwyd am sicrwydd bod cynlluniau yn eu lle ar gyfer cyfarfod â'r senario ariannol gwaethaf bosib' yn 2013/14. Mewn ymateb, atgoffodd Dilwyn Williams, Cyfarwyddwr Corfforaethol, yr aelodau o gynllun gwreiddiol y Cyngor gan egluro sut y byddai hynny'n cael ei daflu o ganlyniad i'r hyn mae'r Llywodraeth yn ei wneud. Nododd fod y swyddogion yn edrych oedd yna ffordd y gallai'r Cyngor ymlynu at ei gynlluniau yn 2014/15, fyddai'n cynnwys, efallai, elfen o ddefnyddio balansau i bontio'r cyfnod tan 2015/16 a chymryd y cyfnod tan hynny i ddarganfod cynlluniau rhesymegol sy'n ceisio cael mwy o effeithlonrwydd, cael mwy allan o reoli'r galw ynghyd ag isafu cymaint ag y gellir ar doriadau gwasanaethau i drigolion Gwynedd. Pwysleisiodd na allai wneud unrhyw addewidion ar hyn o bryd, ond dyma'r cynllun fyddai'n dod gerbron y Cyngor ym mis Rhagfyr.
- Awgrymwyd ei bod yn bwysig gwarchod y staff rheng flaen gan mai hwy sy'n darparu'r gwasanaethau o ddydd i ddydd.
- Awgrymwyd bod y Cabinet yn gwthio penderfyniadau anodd ac annifyr ar y Cyngor llawn, a heb yr wybodaeth llawn i alluogi'r Cyngor i wneud y gwaith hwnnw. Mewn ymateb, nododd yr Aelod Cabinet Adnoddau nad oedd yn derbyn bod yna ddiffyg gwybodaeth ac anogodd yr aelod a gododd y mater i ddod i'r seminarau.
- Pwysleisiwyd na ddylid ar unrhyw gyfrif godi'r Dreth Gyngor uwchlaw lefel chwyddiant a mynegwyd pryder ynglŷn â sefyllfa'r bobl hynny sydd ar gyflogau isel, ond ddim yn gymwys i dderbyn gostyngiadau.
- Awgrymodd aelod, er nad oedd yn mynychu'r seminarau, ei bod yn gweithio'n galed allan yn y maes, ond er iddi ffonio'r swyddogion, nad oedd yn cael gwrandawriad ganddynt yn aml iawn. Awgrymwyd bod yr aelod yn codi'r pwynt gyda'r Aelod Cabinet perthnasol.

PENDERFYNWYD nodi'r sefyllfa ariannol ddiweddaraf, ac yn wyneb y newidiadau sylfaenol a amlinellwyd, ail ymweld â'r Cynllun Asedau i weld a oes cyfleoedd yn y fan honno i leihau galwadau ariannol ar y Cyngor gan hefyd ail ymweld â'r Cynllun Strategol ei hun er mwyn adnabod pa gynlluniau sy'n hollol angenrheidiol eu cyflawni a pha rai y gellir eu hail ystyried.

6. YMATEB I YMGYNGHORIAD Y COMISIWN AR LYWODRAETHU A DARPARU GWASANAETHAU CYHOEDDUS

Cyflwynodd Arweinydd y Cyngor ei adroddiad yn amgáu'r ymateb a anfonwyd ganddo i'r ymgynghoriad uchod ynghyd ag adroddiad cynnydd a ryddhawyd gan y Comisiwn ddiwedd Awst yn egluro beth yw'r prif bwyntiau a gyflwynwyd iddo fel tystiolaeth hyd yma. Eglurodd, gan y gofynnwyd i sefydliadau ymateb i'r alwad am dystiolaeth erbyn 31 Awst, ac er mwyn sicrhau bod y Cyngor yn cael y dylanwad mwyaf ar waith y Comisiwn, y daeth i'r casgliad mai'r peth gorau i'w wneud oedd llunio ymateb cryno yn seiliedig ar yr egwyddorion y dylai'r Comisiwn eu hystyried wrth ddod i benderfyniad a chyhoeddi'r ymateb hwn ar ffurf Taflen Benderfyniad gan ei gylchredeg i holl aelodau'r Cyngor. Fodd bynnag, gan ei fod o'r farn bod hwn yn fater oedd yn haeddu sylw gan yr holl aelodau mewn cyfarfod o'r Cyngor llawn, a bod y Comisiwn wedi datgan y byddent yn fodlon derbyn tystiolaeth hyd at ddiwedd Medi, 'roedd yn cyflwyno'r ymateb i sylw'r Cyngor er mwyn cael trafodaeth ehangach ar ei gynnwys ac i ganiatáu iddo ddod i gasgliad a oes angen anfon unrhyw dystiolaeth ychwanegol i'r Comisiwn ar ran y Cyngor.

Gwahoddwyd sylwadau'r aelodau ar yr ymateb. Nodwyd y pwyntiau canlynol gan aelodau unigol:-

- Y gwrthdaro cyson rhwng barn y Cyngor sydd er lles y sir a'r cyfarwyddo a'r canoli sydd yn dod o Gaerdydd.
- Gwrthwynebiad i farn unigol Arweinydd y Cyngor o blaid uno cynghorau, gan na fyddai o les i'r sir gyda gwasanaethau yn pellhau o drigolion.
- Y dylid cryfhau paragraff 3.3 o'r ymateb i gyfeirio'n benodol at y ffaith na ddylai unrhyw newidiadau effeithio ar yr iaith Gymraeg.
- Pryder mai cynllun y Llywodraeth yw cael gwared â chynghorau tref a chymuned a chreu cynghorau dosbarth yn eu lle a chael gwared â'r cynghorau sir presennol a chael cynghorau mwy yn eu lle. Mae hyn yn fater sy'n dangos diffyg dealltwriaeth y Llywodraeth o beth yw cymunedau a diffyg gwerthfawrogiad o beth yw llywodraeth leol.
- Mai siom o'r mwyaf oedd gweld nad oes yr un o aelodau'r Comisiwn yn byw a gweithio uwchlaw coridor yr M4.
- Bod y model llywodraethu sy'n bodoli yng Nghymru eisoes yn gweithio'n dda ar y cyfan er bod iddo rai ffaeiddau sydd angen eu cyfarch er mwyn darparu gwasanaethau sy'n addas ac yn briodol, ar y gost gywir a heb fod ymhell oddi wrth yr etholwyr.
- Y dylid anfon neges glir i'r Comisiwn, gan gopïo'r Llywodraeth i mewn, yn gresynu bod yr amserlen ar gyfer ymateb i ymgynghoriad mor allweddol bwysig wedi bod mor dynn ac yn nodi y dylid bod wedi caniatáu mwy o amser er mwyn rhoi cyfle i bawb ymateb.
- Bod angen diwylliant mwy heriol yng ngwleidyddiaeth Cymru. Mewn ymateb, nododd Arweinydd y Cyngor fod ei ddull ef o gydweithio yn golygu sefydlu perthynas dda gyda gweinidogion, Y Prif Weinidog, swyddogion y Llywodraeth a phawb, wrth geisio cyflwyno achos Gwynedd, a'i fod yn pledio'n euog pe golygai hynny ei fod yn rhy gyfeillgar.

Cynigiwyd ac eiliwyd y dylid anfon tystiolaeth ychwanegol i'r Comisiwn ar Lywodraethu a Darparu Gwasanaethau Cyhoeddus ar sail sylwadau'r aelodau mewn perthynas â:-

- phwysigrwydd cael democratiaeth ac atebolrwydd lleol a chadw'r atebolrwydd hynny yn agos at y bobl yn lleol;
- peidio â chanoli materion yng Nghaerdydd;
- pwysigrwydd gwaith cynghorau tref a chymuned;
- os oes raid newid o gwbl, cyfuno 3 chyngor yn hytrach na 6 ar draws y Gogledd;
- aelodaeth y Comisiwn a'r ffaith nad oes yna neb yr ochr yma i goridor yr M4 arno;
- rhoi mwy o bwyslais ar yr iaith Gymraeg;
- gyrru neges glir i'r Comisiwn ynglŷn ag amseriad yr ymgynghoriad.

Cynigiwyd ac eiliwyd gwelliant i hepgor y cyfeiriad at gyfuno cynghorau oherwydd y gallai hynny gael ei weld fel cefnogaeth dawel i'r syniad o uno gydag eraill.

Pleidleisiwyd ar y gwelliant ac fe gariodd.

Cynigiwyd ac eiliwyd gwelliant pellach i ysgrifennu at y Comisiwn i ddatgan nad yw ymateb yr Arweinydd yn adlewyrchu barn y Cyngor.

Pleidleisiwyd ar y gwelliant pellach ac fe ddisgynnodd.

Pleidleisiwyd ar y cynnig gwreiddiol ac fe gariodd.

PENDERFYNWYD anfon tystiolaeth ychwanegol i'r Comisiwn ar Lywodraethu a Darparu Gwasanaethau Cyhoeddus ar sail sylwadau'r aelodau mewn perthynas â:-

- **phwysigrwydd cael democratiaeth ac atebolrwydd lleol a chadw'r atebolrwydd hynny yn agos at y bobl yn lleol;**
- **peidio â chanoli materion yng Nghaerdydd;**
- **pwysigrwydd gwaith cynghorau tref a chymuned;**
- **aelodaeth y Comisiwn a'r ffaith nad oes yna neb yr ochr yma i goridor yr M4 arno;**
- **rhoi mwy o bwyslais ar yr iaith Gymraeg;**
- **gyrru neges glir i'r Comisiwn ynglŷn ag amseriad yr ymgynghoriad.**

7. ADRODDIAD PERFFORMIAD CYNGOR GWYNEDD 2012/13

Cyflwynodd Arweinydd y Cyngor ei adroddiad yn amgáu Adroddiad Perfformiad Cyngor Gwynedd 2012/13 gan ofyn i'r Cyngor gymeradwyo'r ddogfen yn ddarlun cytbwys, teg a chywir o berfformiad y Cyngor yn ystod 2012/13, a'i fabwysiadu. Nododd mai Gwynedd oedd yn perfformio orau yng Nghymru a gofynnodd i'r Prif Weithredwr gyfleu ei ddiolchiadau i'r holl staff am eu gwaith clodwiw yn ystod y flwyddyn. Ychwanegodd ei fod yn awyddus i gynnwys profiad y dinesydd yn adroddiad 2013/14 ynghyd â'r perfformiad yn erbyn y gorau, ym mha bynnag wlad y bo'r gorau.

Eglurodd y Prif Weithredwr mai rôl y Cyngor oedd asesu a oedd yr adroddiad yn ddarlun cytbwys, teg a chywir o'r perfformiad, ac nid craffu'r perfformiad. O safbwynt gwybodaeth gymharol, nododd y Prif Weithredwr mai Gwynedd oedd wedi perfformio orau drwy Gymru yng nghyswllt chwarter y dangosyddion cenedlaethol (11 allan o 44) a bod hanner y dangosyddion yn y chwarter uchaf (22 yn y 6-7 gorau).

Yna rhoddwyd cyfle i'r aelodau ofyn cwestiynau neu gynnig sylwadau. Yn ystod y drafodaeth, amlygwyd y prif faterion a ganlyn:-

- Nodwyd bod yna nifer o wendidau i'w gwella yn yr adroddiad, megis:-

Gwasanaethau Cymdeithasol – Cyf. SCA/002a – Cyfradd y bobl oedrannus (65 oed neu drosodd): a) sy'n cael cymorth i fyw gartref fesul 1,000 o'r boblogaeth sy'n 65 oed a throsodd (tud 92)

Mae'n gamarweiniol nodi'r perfformiad yn erbyn Cymru mewn coch oherwydd mae'r ffaith bod y ganran wedi disgyn o 60.47% yn 2010/11 i 46.53% yn 2012/13, o gymharu â chyfartaledd Cymru o 77.53% yn 2012/13, yn dangos bod y Cyngor yn gwneud ei waith.

Economi – Cyf. Twr4 – Budd i'r economi lleol o gefnogi digwyddiadau proffil uchel a strategol (tud 95)

Nid yw'n amlwg i'r cyhoedd sut y cyrhaeddwyd at y ffigur o £4,994,155.40.

Y Cyngor - Cyf. Eff5 - Canran y cynlluniau arbedion sydd ag asesiad effaith cydraddoldeb cadarnhaol

Mae angen tystiolaeth i gadarnhau'r perfformiad o 100%.

Y Cyngor – Cyf. Eff6 – Nifer cynlluniau arbedion effeithlonrwydd newydd arfaethedig sydd wedi bod yn destun asesiad effaith cydraddoldeb

Mae angen esbonio'r perfformiad o 104%.

Nododd y Prif Weithredwr fod angen gwneud rhai mân newidiadau golygyddol i'r adroddiad a gofynnodd i'r aelodau gyfeirio unrhyw sylwadau o'r fath i sylw'r Rheolwr Gwella Perfformiad ac Effeithlonrwydd

Nododd yr Arweinydd ei fod yn derbyn y cyfrifoldeb yn bersonol am unrhyw wendidau yn yr adroddiad ac y byddai'n sicrhau eu bod yn cael eu cywiro.

PENDERFYNWYD cymeradwyo'r adroddiad yn adlewyrchiad cytbwys, teg a chywir o berfformiad y Cyngor yn ystod 2012/13, a'i fabwysiadu.

8. ADRODDIAD BLYNYDDOL Y CYFARWYDDWR STATUDOL GWASANAETHAU CYMDEITHASOL

Cyflwynwyd – Adroddiad Blynyddol y Cyfarwyddwr Statudol Gwasanaethau Cymdeithasol.

Gosododd yr Aelod Cabinet Gofal y cyd-destun gan longyfarch y Cyfarwyddwr ar ei phenodiad diweddar yn Gyfarwyddwr Corfforaethol. Diolchodd i holl staff yr adran am eu gwaith gan nodi bod eu hymrwymiad a'u brwdfrydedd wedi bod yn glir iawn, ynghyd â'r cydweithio gyda darparwyr a phartneriaid eraill i sicrhau bod plant a phobl ifanc, oedolion bregus a theuluoedd yn derbyn y gwasanaeth gorau bosib'.

Yna gwahoddodd y Cyfarwyddwr i roi blas o'r blaenoriaethau a'r weledigaeth ar gyfer dyfodol yr adran.

Diolchodd y Cyfarwyddwr i'r Aelod Cabinet am ei gefnogaeth ac i staff yr adran a'r partneriaid oedd wedi bod yn gwbl ymroddedig i'r gwaith drwy gydol y flwyddyn.

Wrth gyflwyno ei hadroddiad, manylodd y Cyfarwyddwr ar yr angen i newid cyfeiriad sylweddol o fewn y gwasanaethau gofal yng Ngwynedd. Pwysleisiodd fod cyfrifoldeb ar y Cyngor fel corff, ac fel unigolion o fewn y cymunedau, i ddiogelu ac amddiffyn y mwyaf bregus mewn cymdeithas a phwysleisiodd hefyd bwysigrwydd sicrhau bod y Cyngor yn cydweithio'n agos iawn gyda'i bartneriaid allweddol. Wrth edrych i'r dyfodol, 'roedd yn rhaid ystyried cyd-destun o bwysau ariannol heriol tu hwnt, newidiadau demograffig a disgwyliadau cynyddol. 'Roedd angen i wasanaethau'r dyfodol fod yn gynaliadwy a rhoddid sylw i hyn yn y Bil Gwasanaeth Cymdeithasol a Llesiant Llywodraeth Cymru. Gwelid o fewn y Bil yr angen i sicrhau rhoi lles pobl mewn angen yn ganolog, drwy roi llais a rheolaeth i bobl sydd angen gwasanaethau, yn ogystal â diogelu ac amddiffyn plant, pobl ifanc ac oedolion bregus. I sicrhau dyfodol cynaliadwy, 'roedd yn rhaid meddwl yn wahanol ac 'roedd gan Wynedd sylfaen wych o ran cymunedau hyfyw ac unigolion ymrwymedig. Dyma'r sylfaen allweddol ar gyfer cynllunio a darparu i'r dyfodol. Ni fyddai'r newid yn hawdd, ond drwy gyd-greu a chyd-gynhyrchu gwasanaethau gan adeiladu ar

gryfderau unigolion a chymunedau, 'roedd yn ffyddiog bod gwir botensial i greu dyfodol positif a chynaliadwy i bobl Gwynedd.

Yna rhoddwyd cyfle i'r aelodau ofyn cwestiynau neu gynnig sylwadau. Yn ystod y drafodaeth, amlygwyd y prif faterion a ganlyn:-

- Nodwyd y croesawid sylwadau'r Cyfarwyddwr ynglŷn â gwrando ar y cymunedau. Dyma lle'r oedd y gwasanaeth wedi methu yn y gorffennol. Mae pobl yn gwybod beth yw eu hanghenion a sut i ddiwallu'r anghenion hynny, ond mae cyfundrefnau a gweithdrefnau o fewn y Cyngor wedi rhwystro'r anghenion hynny rhag cael eu diwallu.
- Canmolwyd y cyfathrebu da rhwng yr adran a phobl hŷn yng Ngwynedd a nodwyd hefyd bod y cydweithio rhwng y 3ydd sector a'r adran wedi datblygu'n dda ac wedi arwain at gyfleoedd gwell i bobl hŷn.

Diolchwyd i'r Cyfarwyddwr am ei chyflwyniad a dymunwyd yn dda iddi yn ei swydd newydd. Diolchwyd hefyd i staff yr adran sy'n cyflawni gwaith gwych am gyflogau bychain.

9. SIARTER DATBLYGU AELODAU

Cyflwynodd Cadeirydd y Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaidd ei hadroddiad yn argymhell i'r Cyngor ddatgan diddordeb mewn ymgeisio am y Freinlen Cynorthwyo Datblygu Cyngorwyr Cymru, y cyfeirir ati ar lafar fel 'Siarter Aelodau', yn ystod 2013/14.

PENDERFYNWYD bod y Cyngor yn cytuno i ddatgan ei ymrwymiad corfforaethol i ymgeisio am y Siarter Aelodau yn ystod 2013/14.

10. CYDBWYSEDD GWLEIDYDDOL Y CYNGOR

Gan fod yr Arweinydd wedi gorfod gadael y cyfarfod yn gynnar oherwydd ymrwymiad arall, cyflwynodd y Dirprwy Arweinydd ei adroddiad yn argymhell dyraniad seddau ar bwyllgorau'r Cyngor a chyrrff allanol yn sgil penderfyniad aelod i adael Grŵp Llais Gwynedd a chael ei drin fel aelod unigol a phenderfyniad aelod arall i symud o'r Grŵp Annibynnol i Grŵp Llais Gwynedd

PENDERFYNWYD

(a) Mabwysiadu dyraniad seddau ar bwyllgorau'r Cyngor yn unol â'r tabl isod:-

PWYLLGORAU CRAFFU

	Plaid Cymru	Annibynnol	Llais Gwynedd	Llafur	Democratiaid Rhyddfrydol	Aelod Unigol
Corfforaethol	9	4	3	1	1	
Cymunedau	9	4	3	1	1	
Gwasanaethau	9	4	4	1		
Archwilio	9	4	3	1		1

PWYLLGORAU ERAILL

	Plaid	Annibynnol	Llais	Llafur	Democratiaid	Aelod
--	-------	------------	-------	--------	--------------	-------

	Cymru		Gwynedd		Rhyddfrydol	Unigol
Gwasanaethau Democratiaeth	7	4	3	1		
Cynllunio	7	3	3	1	1	
Trwyddedu Canolog	7	4	4	0		
Iaith	8	4	3			
Penodi Prif Swyddogion	7	4	2	1	1	
Apelau Cyflogaeth	4	1	1	1		

Nifer y seddau	76	37	28	8	4	1	154
----------------	----	----	----	---	---	---	-----

	Plaid Cymru	Annibynnol	Llais Gwynedd	Llafur	Democratiaid Rhyddfrydol	Aelod Unigol
Pensiynau	3	2	1		1	
CYSAG	3	2	2			
Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol	6	2	2	1		
Cydbwyllgor Addysg Anghenion Arbennig	4	2	1			
Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd	4 (3 sedd ac un eilydd)	1	1	1		1

Cyfanswm y Seddau	96	47	36	10	5	194
-------------------	----	----	----	----	---	-----

- (b) Y dylai'r gynrychiolaeth ar Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri ac Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru barhau ar sail cydbwysedd gwleidyddol yn unol â'r tabl isod ac y dylid gwahodd y Grŵp Annibynnol i enwebu aelod yn lle'r aelod sydd wedi gadael y grŵp ar Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri a gwahodd Grŵp Llais Gwynedd i enwebu aelod yn lle'r aelod sydd wedi gadael y grŵp ar Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru.

	Plaid Cymru	Annibynnol	Llais Gwynedd	Llafur	Democratiaid Rhyddfrydol	Aelod Unigol
Awdurdod	4	2	2	1	0	0

Parc Cenedlaethol Eryri						
Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru	3	1	1	0	0	0

11. RHYBUDD O GYNNIG

Yn unol â Rheol Gweithdrefn 17, adroddwyd y derbyniwyd rhybudd o gynneg, ynghyd â rhybudd trefniadaethol, yn unol â Rheol Gweithdrefn 17(12), oddi wrth y Cyngorydd Eryl Jones-Williams, i drafod y cynneg canlynol yn y Cyngor llawn, yn hytrach na'i gyfeirio i bwyllgor.

PENDERFYNWYD trafod y cynneg yn y cyfarfod hwn.

Cynigiwyd ac eiliwyd y cynneg canlynol:-

“A wnaiff Cyngor Gwynedd gefnogi'r angen am Brifysgol Feddygol ar gyfer Meddygon yng Ngogledd Cymru er mwyn datrys y prinder Meddygon yng Ngwynedd ac ardaloedd eraill o Ogledd Cymru?

Gofynnaf i Gyngor Gwynedd ddwyn pwysau ar Lywodraeth Cymru, y Gweinidog Iechyd a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr i gefnogi'r Brifysgol Feddygol oherwydd y byddai yna fanteision ychwanegol o gadw ein pobl ifanc broffesiynol yn yr ardal a byddai o gymorth i greu swyddi a hefyd o gymorth i ddarparu Meddygon Cymraeg eu hiaith mewn ardaloedd fel Gwynedd.”

Mynegwyd cefnogaeth frwd i'r cynneg gan sawl aelod.

PENDERFYNWYD derbyn y cynneg.

Dechreuodd y cyfarfod am 1.00pm a daeth i ben am 4.50pm.